

Lagutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om företags-sanering och till lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om företagssane-ring och till lagar som har samband med den (RP 251/2022 rd): Ärendet har remitterats till lag-utskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Mari Aalto, justitieministeriet
- specialsakkunnig Johanna Mäkitalo, justitieministeriet
- specialsakkunnig Katri Törnroth, justitieministeriet
- president Tapani Vasama, Vasa hovrätt
- tingsdomare Hannele Piisi, Helsingfors tingsrätt
- konkursombudsman Terhi Majjala, konkursombudsmannens byrå
- ledande sakkunnig i indrivning Seija Kareinen, Skatteförvaltningen
- direktör Minna Backman, Garantistiftelsen sr
- expert Santeri Suominen, Finlands näringsliv rf
- jurist Lidia Blanco Sequeiros, Finanssiala ry
- vice ordförande Elina Pesonen, Insolvenssioikeudellinen yhdistys ry
- advokat Robert Peldán, Finlands Advokatförbund
- chef för lagstiftningsärenden Tiina Toivonen, Företagarna i Finland rf
- professor Tuomas Hupli
- professor Tuula Linna
- professor Olli Norros.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- arbets- och näringsministeriet
- Suomen velalliset ry.

Betänkande LaUB 27/2022 rd

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om företagssanering, lagen om skuldsanering för privatpersoner, konkurslagen, rättegångsbalken och lagen om konkurs- och skuldsaneringsregistret ändras.

De föreslagna ändringarna syftar till att främja företagens möjligheter att ha tillgång till ett smidigt saneringsförfarande med skäligen kostnader. Saneringsförfarandet ska bli smidigare och enklare genom att man slopar en del steg i förfarandet eller förenklar dem. Man vill underlätta möjligheten för företag att få ett saneringsprogram fastställt snabbt, det vill säga utan att företaget behöver genomgå alla de skeden som vanligtvis ingår i saneringsförfarandet. Gäldenärens rätt att säga upp avtal för att göra saneringen möjlig ska utvidgas och vissa i praktiken observerade olägenheter korrigeras.

De föreslagna ändringarna syftar också till att förhindra missbruk i anslutning till saneringsförfarandet. Samtidigt anhängiga ansökningar om företagssanering och konkurs och upprepade ansökningar om företagssanering ska behandlas effektivare och bestämmelserna om gäldenärens biträde och ombud ska ses över.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft våren 2023.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Regeringen föreslår ändringar i lagstiftningen om företagssanering för att utveckla saneringsförfarandet och förebygga missbruk i anslutning till förfarandet. Ett centralt mål är att främja företagens möjligheter att i ett tillräckligt tidigt skede ha tillgång till ett smidigt saneringsförfarande till skäligen kostnader. Propositionen är en fortsättning på regeringens proposition från våren 2022 (RP 238/2021 rd — LaUB 4/2022 rd), genom vilken de ändringar i lagstiftningen om företagsanering och skuldsanering för privatpersoner som förutsätts i EU:s insolvensdirektiv genomfördes precis som en del av de nationella ändringsbehoven.

Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och är lämplig. Utskottet tillstyrker lagförslagen, men med anmärkningarna och ändringarna nedan.

Utvecklande av saneringsförfarandet och förebyggande av missbruk

I propositionen föreslås det att saneringsförfarandet görs smidigare, enklare och snabbare på flera olika sätt, bland annat genom att borgenärernas skyldighet att anmäla sina fordringar effektiviseras, antalet förelägganden i domstol under förfarandet minskas, uppgiftsfördelningen mellan domstolen och utredaren ses över och möjligheten att snabbt fastställa ett saneringsprogram underlättas. Man strävar också efter att förbättra genomförandet av saneringen och dess framgång bland annat genom att utvidga gäldenärens rätt att säga upp sina avtal.

Betänkande LaUB 27/2022 rd

Man strävar också efter att på olika sätt förhindra missbruk i anslutning till saneringsförfarandet, bland annat genom att förtydliga domstolsbehandlingen av samtidiga företagssanerings- och konkursansökningar och skärpa behörighetsvillkoren för gäldenärens rättegångsbiträde och rättegångsombud i en situation där både en företagssanerings- och en konkursansökan samtidigt är anhängig i fråga om samma gäldenär. Dessutom föreslås det ändringar i bestämmelserna om skadeståndsskyldighet i syfte att minska incitamenten för anhängiggörande av uppenbart ogrundade saneringsansökningar.

Lagutskottet konstaterar att det redan tidigare i olika sammanhang har påpekats att saneringsförfarandet är betungande och dyrt särskilt för små och medelstora företag och att utskottet har påskyndat reformer genom vilka förfarandet kan förkortas och göras smidigare (se LaUB 4/2022 rd, LaUB 20/2020 rd och LaUB 14/2020 rd). Mot denna bakgrund välkomnar utskottet i princip propositionens mål och de föreslagna ändringarna. Med beaktande av de viktiga målen för reformen anser utskottet det vara befogat att man i fortsättningen följer hur ändringarna fungerar och vilka konsekvenser de har och utifrån erfarenheterna bedömer behoven att utveckla regleringen.

DETALJMOTIVERING

1. Lagen om ändring av lagen om företagssanering

27§. Vissa avtals ställning. Det föreslås att det till den gällande paragrafen fogas *ett nytt 4 mom.* som utvidgar möjligheten för en gäldenär som ansökt om företagssanering att säga upp avtal. Den nya bestämmelsen gäller avtal som gäldenären har ingått innan saneringsförfarandet inleddes och i vilka gäldenären har förbundit sig till en annan prestation än en penningprestation.

Den föreslagna ändringen är ett nödvändigt ytterligare medel för att genomföra saneringen. Med beaktande av principen om avtals bindande verkan och avtalsparternas ställning är det dock motiverat att både kravet på att trygga förutsättningarna för saneringen och utredarens samtycke har ställts som villkor för möjligheten att säga upp ett avtal i förtid.

Vid utskottsbehandlingen av propositionen har det framkommit ett behov av att precisera bestämmelsen särskilt i fråga om vilka avtal den föreslagna uppsägningsmöjligheten kan gälla. Behovet av att förtydliga bestämmelserna har uppmärksammats eftersom momentets ordalydelse och propositionsmotiven (se RP, s. 76—79) kan ge intryck av att bestämmelsen kunde tillämpas också i en situation där en betalning av engångsnatur görs av en gäldenär som är föremål för sanering. Vid beredningen av propositionen har det dock enligt utredning till utskottet inte varit meningen att utvidga uppsägningsmöjligheten till avtal av engångsnatur. Att tillämpningsområdet för den föreslagna bestämmelsen också tolkas så att det omfattar ett stort antal olika engångsavtal innebär en större ändring av det gällande rättsläget än vad som avsetts och bedömts i propositionen.

För att förtydliga att olika engångsavtal inte omfattas av momentets tillämpningsområde föreslår utskottet att uttrycket "som gäldenären inte har fullgjort när förfarandet inleds" stryks ur momentet och att det kompletteras med ett omnämnande av återkommande eller fortlöpande betalningsskyldighet. För tydlighetens skull har momentet också kompletterats med en precisering om att bestämmelsen gäller både tillsvidareavtal och tidsbegränsade avtal.

Betänkande LaUB 27/2022 rd

Vid utskottsbehandlingen av propositionen har det framförts att uppsägning av ett avtal inte ska vara bundet till fastställandet av saneringsprogrammet på det sätt som föreslås i propositionen, utan gäldenären ska kunna säga upp ett avtal efter det att förfarandet inletts med en uppsägnings-tid av en viss längd. Utskottet tillstyrker dock den lösning som regeringen föreslår. Som det framgår av propositionen har man vid beredningen av propositionen övervägt att avtal ska kunna sägas upp efter det att förfarandet inletts, till exempel med iakttagande av en uppsägnings-tid på två månader, men man har dock beslutat föreslå att uppsägnings-tiden för avtalen binds till faststäl-landet av saneringsprogrammet (s. 52). Målet är att minska incitamenten att söka sig till sane-ringsförfarande endast på grund av att man drar sig ur ofördelaktiga avtal och att förebygga situ-ationer där man beslutar säga upp ett avtal genast efter att saneringsförfarandet inletts, men där förfarandet i slutändan inte leder till att ett saneringsprogram fastställs.

Enligt momentet kan avtalet "sedan förfarandet har inletts" sägas upp så att det upphör "från det att saneringsprogrammet fastställts". Uppsägningen ska således enligt bestämmelsen ske mellan inledandet av saneringsförfarandet och fastställandet av programmet. Också av propositionsmo-tiven framgår det att beslut om uppsägning av avtalet i praktiken ska fattas innan det första för-slaget till saneringsprogram görs upp, eftersom uppsägningen och dess konsekvenser på behörigt sätt ska beaktas också i programförslaget (se RP, s. 77).

Ersättningen för att ett avtal upphör i förtid omfattar enligt momentet en skälig ersättning för en skada som enligt vad motparten i avtalet visar drabbar hen. Enligt utredning till utskottet har man som modell för gäldenärens ersättningsskyldighet enligt momentet i tillämpliga delar använt 1 mom. i den gällande paragrafen om gäldenärens ersättningsskyldighet vid uppsägning av hyres- och leasingavtal i förtid. Enligt förarbetena till den ursprungliga bestämmelsen är det den faktis-ka skadan som uppstår i det enskilda fallet som ska ersättas. Bestämmelsen åsidosätter de ersätt-ningsvillkor som ingår i avtalet i den mån den ersättning som bestäms enligt avtalet är större (se RP 182/1992 rd, s. 82, och RP 68/1998 rd, s. 10). I samband med den nu aktuella propositionen föreslås således inga ändringar i de motiveringar som nämns i förarbetena till den ursprungliga bestämmelsen eller i tolkningen av dem. Det har ansetts mer ändamålsenligt att använda begrep-pet skälig ersättning, som redan ingår i den gällande lagen, än att föreslå ett helt nytt begrepp eller en ny precisering, vars tolkning kan leda till helt nya tolkningstvister. Lagutskottet har ingenting att invända mot den lösning som valts i propositionen. En skälig ersättning ska således i rättsprax-is fastställas närmare från fall till fall.

För tydlighetens skull noterar lagutskottet också säkerhetsborgenärernas ställning och konstate-rar att det föreslagna momentet och den uppsägning av avtalet som avses i momentet i företags-saneringsförfarandet inte påverkar varaktigheten av en säkerhet som ställts av en avtalspart. Den omständigheten att gäldenärens avtalspart har en säkerhet som tryggar en avtalsenlig prestation hindrar således inte att avtalet sägs upp, men gäldenären blir skyldig att ersätta den skada som gäl-denärens avtalspart åsamkas på grund av att avtalet sägs upp i förtid. En sådan ersättning ska vara gäldenärens saneringsskuld och beaktas som sådan i saneringsprogrammet. Till de delar som täcks av säkerheten betraktas en saneringsskuld i saneringsförfarandet allmänt som en säkerhets-skuld, varvid ställningen för borgenären i säkerhetsskulden är säkrare än för de övriga borgenä-rerna. Till den del beloppet av borgenärens fordran överstiger värdet av en säkerhet som ställts till förmån för borgenären, är borgenärens fordran dock en vanlig saneringsskuld i fråga om vilken

Betänkande LaUB 27/2022 rd

borgenären i skuldsaneringen befinner sig i samma ställning som de borgenärer som saknar säkerhet.

Den felaktiga hänvisningen till lag 386/2022 i *ingressen* har strukits.

70 a §. Avslag på ansökan i skriftligt förfarande. Enligt den nya paragrafen kan en ny ansökan som gjorts efter en avslagen ansökan om företagssanering avslås genom skriftligt förfarande, om det är uppenbart att det inte finns förutsättningar för inledande av saneringsförfarande.

Den föreslagna bestämmelsen har vid utskottsbehandlingen ansetts problematisk bland annat för att den gör det möjligt att avslå ansökan endast i det fall att saneringsansökan tidigare har avslagits. Därför har bestämmelsen bedömts kunna begränsa möjligheten enligt nuvarande praxis att omedelbart avslå en uppenbart ogrundad ansökan med stöd av 5 kap. 6 § 2 mom. i rättegångsbalken. Ordalydelsen i bestämmelsen har också bedömts begränsa möjligheten att utnyttja den bara till skriftligt förfarande och därmed styra saneringsförfarandet så att det gynnar skriftlig behandling, även om det ofta är mer ändamålsenligt att behandla ärendet vid sammanträde i det sammanhang som det enligt konkurslagen är nödvändigt att behandla ett konkursärende.

Lagutskottet konstaterar att om inte något annat följer av lagen om företagssanering, iakttas vid behandlingen av ett företagssaneringsärende bestämmelserna om behandling av ansökningsärenden i 8 kap. i rättegångsbalken. Till den del 8 kap. i rättegångsbalken, som gäller behandlingen av ansökningsärenden, inte innehåller någon bestämmelse om ett ärende, gäller i fråga om behandlingen av ansökningsärendet i tillämpliga delar vad som föreskrivs om behandling av tvistemål. När det gäller den föreslagna nya bestämmelsen konstaterar utskottet för tydlighetens skull att den är avsedd att komplettera det urval av metoder som domstolen har tillgång till vid behandlingen av ansökan om företagssanering. Det begränsar således inte exempelvis möjligheten att genast avslå en uppenbart ogrundad ansökan eller ordna en gemensam rättegångsförhandling för ansökningsärenden med stöd av rättegångsbalken i en situation där det anses ändamålsenligt. Det är således fråga om en bestämmelse som kompletterar 5 kap. 6 § 2 mom. i rättegångsbalken och som inte begränsar tillämpningen av bestämmelsen i fråga och inte heller i övrigt begränsar de alternativ att behandla ett saneringsärende som domstolen har till sitt förfogande enligt rättegångsbalken.

71 §. Beslut om att inleda förfarandet. Det föreslås att det *till 1 mom.* i den gällande paragrafen fogas nya 5 a och 5 b punkter om tidsfristerna för framförande av yttranden och invändningar som gäller förslaget till saneringsprogram. Av propositionsmotiven framgår det att tidsfristerna börjar löpa när förslaget till saneringsprogram har lämnats till domstolen (s. 83). Utskottet föreslår att punkterna ses över för att detta ska framgå av bestämmelsernas ordalydelse.

87 §. Utredarens arvode och ersättning för kostnader. I den gällande paragrafen föreslås vissa preciseringar. Enligt propositionsmotiven tar bestämmelsen inte ställning till om utredaren och gäldenären kan komma överens om så kallad förskottsfakturerings, alltså att gäldenären betalar arvode och kostnadsersättning till utredaren redan innan borgenärsdelegationen eller, om ingen borgenärsdelegation finns, domstolen har fastställt sådana (s. 86). De sakkunniga har framfört att det finns skäl att utfärda exakta bestämmelser i lag om rätten till förskottsfakturerings.

Betänkande LaUB 27/2022 rd

Utskottet anser dock att det inte är nödvändigt att på lagnivå föreskriva om eventuella faktureringsarrangemang som utredaren och gäldenären kommer överens om. Närmare anvisningar i frågan kan utfärdas genom rekommendationer av delegationen för konkursärenden.

93§. Ersättningsskyldighet med anledning av grundlös ansökan. I den gällande paragrafen sägs det att den som uppsåtligen eller av oaktsamhet anhängiggör en uppenbart grundlös ansökan om saneringsförfarande är skyldig att ersätta den skada som gäldenären eller någon borgenär därigenom åsamkas. I propositionen föreslås en ny mening i paragrafen, enligt vilken rättegångsbiträdet eller rättegångsombudet för den som anhängiggjort ansökan kan åläggas att solidariskt med den som anhängiggjort ansökan ersätta en sådan skada. I propositionsmotiven konstateras att ett rättegångsbiträde eller -ombud till den som anhängiggör ansökan förväntas ha tillräcklig yrkesskicklighet för att kunna skilja en uppenbart ogrundad ansökan från en ansökan som gör det möjligt att eventuellt sanera ett företag (s. 87).

Vid lagutskottets sakkunnigutfrågning har den föreslagna nya bestämmelsen allmänt understötts, men det har också ansetts att ombudets ersättningsskyldighet bör ligga något över den föreslagna tröskeln till exempel så att det förutsätts uppsåt eller grov oaktsamhet.

Enligt utredning till utskottet har saneringsansökningar, vars syfte inte är att genuint genomföra företagssanering utan endast att utan grund fördröja försättande av ett företag i konkurs, varit ett återkommande problem i domstolarna. Det är vanligt att det till domstolarna lämnas in helt ofullständiga eller ogrundade ansökningar vars innehåll inte nödvändigtvis motsvarar gäldenärens faktiska situation eller som saknar de uppgifter eller bilagor som krävs för ansökan. Mot denna bakgrund anser lagutskottet att det är motiverat och nödvändigt att försöka förhindra att uppenbart ogrundade ansökningar anhängiggörs. Utskottet anser således att den föreslagna nya bestämmelsen i princip kan understödjas, eftersom man vill betona bitrådets och ombudets skyldighet att göra sig förtrogen med den ekonomiska situationen för en gäldenär som planerar företagssanering och betona bitrådets och ombudets ansvar att inte göra en ansökan när det är klart att det inte finns grunder för detta.

Det finns dock anledning att av tydlighetsskäl precisera den föreslagna bestämmelsen i fråga om ersättningsskyldigheten för rättegångsbiträden och rättegångsombud. Ändringen inverkar enligt propositionsmotiven inte i sig på grunderna för ersättningsskyldigheten, utan den breddar tillämpningsområdet så att den gäller även rättegångsbiträdet eller -ombudet (s. 88). Det konstateras att ersättningsskyldighet kräver att ansökan är uppenbart ogrundad, att den uppenbart ogrundade ansökan har anhängiggjorts genom uppsåt eller oaktsamhet och att gäldenären eller en borgenär har förorsakats verklig skada med anledning av anhängiggörandet (s. 88). Dessutom framgår det av motiven att för att lagrummet ska bli tillämpligt på biträdet eller ombudet måste rättegångsbiträdet eller -ombudet för den som har anhängiggjort ansökan genom sin egen verksamhet eller försummelse ha förorsakat borgenären eller gäldenären skada. Likaså krävs det att rättegångsombudet eller -biträdet har förstått eller åtminstone borde ha förstått att ansökan är grundlös.

Utskottet föreslår därför att bestämmelsen preciseras så att ersättningsskyldigheten kräver att rättegångsbiträdet eller rättegångsombudet uppsåtligen eller av oaktsamhet orsakar gäldenären eller borgenären skada genom att bistå vid anhängiggörandet av en uppenbart ogrundad ansökan. I lju-

Betänkande LaUB 27/2022 rd

set av propositionsmotiven anser utskottet det motiverat att tröskeln för ett rättegångsbiträdes och ett rättegångsombuds ersättningsskyldighet motsvarar tröskeln för ersättningsskyldighet för den som anhängiggör ärendet och således förutsätter uppsåt eller oaktsamhet. Samma tröskel för ersättningsskyldigheten talar också för att den som väcker talan samt ett rättegångsbiträde och rättegångsombud är solidariskt ansvariga för skadeståndet gentemot den skadelidande. Tröskeln motsvarar också skyldigheten för den ena partens företrädare, ombud eller biträde enligt 21 kap. 6 § i rättegångsbalken att ersätta den andra partens rättegångskostnader.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Lagutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 2—5 i proposition RP 251/2022 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner lagförslag 1 i proposition RP 251/2022 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av lagen om företagssanering

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om företagssanering (47/1993) 71 § 1 mom. 4 punkten, sådan den lyder i lag 365/2017,

ändras 8 § 1 mom. 1 punkten, 11 §, 24 § 1 mom., 27 §, 29 § 2 mom. 5 punkten, 36 §, 37 § 3 mom., 40 § 4 mom., 47 § 2 mom., 65 § 1 mom., 72 § 1 mom., 73 och 74 §, 75 § 1 mom., 76 §, 87 § 1 och 2 mom., 92 § 1 mom. och 93 §,

av dem 8 § 1 mom. 1 punkten sådan den lyder i lag 365/2017, 11 §, 24 § 1 mom., 37 § 3 mom., 47 § 2 mom., 73 §, 87 § 2 mom. och 92 § 1 mom. sådana de lyder i lag 247/2007, 27 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 794/1998 och 76 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 247/2007, samt

fogas till lagen en ny 47 a §, till 49 § ett nytt 2 mom., till lagen en ny 70 a §, till 71 § 1 mom., sådant det lyder i lagarna 365/2017 och 386/2022, nya 5 a- och 5 b-punkter, till 71 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 365/2017 och 386/2022, ett nytt 5 mom. och till 86 a §, sådan den lyder i lag 386/2022, en ny 7 a-punkt som följer:

Betänkande LaUB 27/2022 rd

8 §

Utredare

Den av domstolen förordnade utredaren har, för att syftet med förfarandet ska kunna nås och borgenärernas intressen bevakas, till uppgift att

1) utreda gäldenärens tillgångar, skulder och andra förbindelser samt omständigheter som inverkar på gäldenärens ekonomiska ställning och på dess beräknade utveckling,

11 §

Utredarens första bedömning och informationsplikt

Utredaren ska inom en månad från det att saneringsförfarandet inleddes ge borgenärsdelegationen, de största borgenärerna och på begäran även andra borgenärer samt gäldenären

1) väsentliga och i förhållande till ansökan nya eller avvikande uppgifter om gäldenärens ekonomiska situation och orsakerna till de ekonomiska svårigheterna,

2) en bedömning av företagsverksamhetens livsduglighet och av saneringsmetoder samt av omständigheter som är av betydelse för ett fortsatt förfarande.

Utredaren ska regelbundet och alltid när det behövs informera borgenärsdelegationen eller, om en sådan inte finns, borgenärerna om sina åtgärder och iakttagelser i samband med uppföljnings-, övervaknings- och granskningsuppdraget samt förhandla med delegationen eller borgenärerna innan viktiga beslut fattas. Om utredaren får veta att gäldenären väsentligen försummat att betala skulder som inte omfattas av saneringsskulderna, ska utredaren informera också om detta.

På begäran av gäldenären eller en borgenär ska utredaren redogöra för grunderna för sitt arvodesykrande samt presentera sin uppskattning av de totala kostnaderna för saneringsförfarandet. Om de omständigheter som legat till grund för uppskattningen senare väsentligt ändras, ska utredaren lägga fram en ny uppskattning för gäldenären eller borgenärerna.

24 §

Förhållandet till konkurs

Om en ansökan om försättning av gäldenären i konkurs är anhängig när ansökan om saneringsförfarande görs, ska behandlingen av konkursansökan fortsättas men ansökan får inte avgöras förrän beslutet om inledande av saneringsförfarandet har fattats. På samma sätt ska förfaras om en ansökan om att gäldenären ska försättas i konkurs görs efter att ansökan om saneringsförfarande har blivit anhängig men innan ärendet har avgjorts. Om ett saneringsförfarande inleds, förfaller konkursansökan sedan saneringsprogrammet fastställts. Om ansökan om saneringsförfarande avslås eller behandlingen av ärendet upphör på något annat sätt än genom att saneringsprogrammet fastställs, ska konkursansökan avgöras. Bestämmelser om hur sökande av ändring påverkar konkursen finns i 2 mom. och 96 § 2 mom.

Betänkande LaUB 27/2022 rd

27§

Vissa avtals ställning

Ett hyres- eller leasingavtal där gäldenären är hyrestagare kan, sedan förfarandet har inletts, sägas upp av gäldenären med iakttagande av 29 och 30 §, så att avtalet upphör två månader efter uppsägningen oberoende av de villkor som gäller avtalets varaktighet eller uppsägning av det. Ersättningen för att avtalet upphör i förtid omfattar de direkta kostnaderna för återställande av besittningen av egendom samt skälig ersättning för annan skada som enligt vad uthyraren visar drabbar honom. I fråga om leasingavtal iakttas dessutom bestämmelserna i 26 § om hur de kreditkostnader som hänför sig till den icke utnyttjade kredittiden ska räknas gäldenären till godo.

Den som enligt ett avtal som har ingåtts innan förfarandet inleddes har åtagit sig en prestation gentemot gäldenären, men inte har uppfyllt åtagandet när förfarandet inleds, är trots 17 § berättigad att få betalning för sin prestation, om prestationen kan anses vara sedvanlig med tanke på gäldenärens verksamhet.

Har någon genom ett avtal som har ingåtts innan förfarandet inleddes förbundit sig gentemot gäldenären i form av någon annan prestationsskyldighet än vad som avses i 2 mom. och har gäldenären inte när förfarandet inleds fullgjort sin betalningsskyldighet enligt avtalet, ska utredaren på begäran av motparten meddela om gäldenären håller fast vid avtalet. Om svaret är nekande eller det inte ges inom skälig tid, får motparten häva avtalet.

Ett avtal **som gäller tills vidare eller för viss tid och** som har ingåtts innan förfarandet inleddes och genom vilket gäldenären **återkommande eller fortlöpande** har förbundit sig till någon annan prestation än en penningprestation ~~och som gäldenären inte har fullgjort när förfarandet inleds,~~ kan sedan förfarandet har inletts sägas upp med iakttagande av 29 och 30 § så att avtalet upphör att gälla från det att saneringsprogrammet fastställs trots villkoren för avtalets varaktighet eller uppsägning av avtalet, om uppsägningen är nödvändig för tryggnad av förutsättningarna för genomförande av saneringen. Ersättningen för att avtalet upphör i förtid omfattar en skälig ersättning för en skada som enligt vad motparten i avtalet visar drabbar honom eller henne.

En ersättning som i de fall som nämns i 1, 3 eller 4 mom. ska utgå på grund av att avtalet sägs upp eller hävs räknas till gäldenärens saneringsskulder och ska beaktas trots vad som nedan sägs om anmälning av fordringar.

Bestämmelser om rätten att säga upp en arbetstagare i samband med saneringsförfarande finns i arbetsavtalslagen (55/2001).

29§

Gäldenärens bestämmanderätt och begränsningarna av den

Sedan förfarandet har inletts får gäldenären dock inte utan utredarens samtycke

5) säga upp avtal som behövs med tanke på verksamheten eller förutsättningarna att fortsätta den och inte heller avtal som avses i 27 § 4 mom.,

Betänkande LaUB 27/2022 rd

36§

Återvinning på yrkande av utredaren

Utredaren ska väcka återvinningstalan inom ett år från det förfarandet inleddes. Talan får dock väckas även inom tre månader från det grunden för återvinningen blev eller borde ha blivit känd för utredaren.

Vid återvinning som grundar sig på ett yrkande av utredaren tillämpas 15—19 § i lagen om återvinning till konkursbo, så att vad som föreskrivs om konkursbo på motsvarande sätt gäller gäldenären. Egendom som har erhållits när en rättshandling återgår ska förvaras åtskild från gäldenärens övriga egendom och när kostnaderna för yrkande på återvinning är täckta användas på det sätt som bestäms i saneringsprogrammet.

37§

Återvinning på yrkande av en borgenär

Borgenären ska väcka talan enligt 2 mom. inom ett år från det att saneringsförfarandet inleddes. Domstolen ska ge utredaren tillfälle att bli hörd i saken. Utredaren kan börja driva talan genom att meddela detta i sitt yttrande till domstolen. Talan anses då grunda sig på utredarens yrkande och borgenären har rätt att av gäldenärens tillgångar få ersättning för de rättegångskostnader som föranletts av att talan väckts. En eventuell tvist om ersättningen avgörs av domstol.

40 §

Uppgörande av förslag

De som är berättigade att lägga fram förslag har rätt att av utredaren få de uppgifter som behövs när förslaget utarbetas.

47§

Oklara och okända samt vissa andra saneringsskulders ställning

En saneringsskuld som inte har anmälts i förfarandet av gäldenären eller före den i 71 § 1 mom. 3 punkten avsedda fristdagen av borgenären och som inte på något annat sätt kommit till utredarens kännedom innan saneringsprogrammet fastställs upphör när saneringsprogrammet fastställs, om inte något annat bestäms i programmet. Skulden upphör dock inte om borgenären inte kände till och inte heller borde ha känt till den och skulden inte kommit till utredarens kännedom innan programmet fastställdes. En borgenär som har realsäkerhet för sin fordran är trots vad som föreskrivs ovan berättigad att driva in sin fordran ur värdet av säkerheten.

Betänkande LaUB 27/2022 rd

47 a §

Anmälning av fordringar efter fristdagen

Borgenären kan anmäla sina fordringar eller framställa tilläggsyrkanden ännu efter den fristdag som avses i 71 § 1 mom. 3 punkten. Från den prestation som enligt saneringsprogrammet tillfaller borgenären dras då av ett belopp som utgör en procent av beloppet av den anmälda fordran eller det framställda tilläggsyrkandet. Det belopp som ska dras av är dock alltid minst 600 och högst 6 000 euro. Om borgenären inte har delgetts domstolens beslut om inledande av saneringsförfarande eller fordran inte har anmälts på grund av laga hinder, görs inget avdrag. Avdrag görs inte heller om borgenären är en privatperson och det med hänsyn till hans eller hennes omständigheter är oskäligt att göra avdraget.

Om det på grund av återvinning har uppstått ett behov för borgenären att anmäla sina fordringar eller om borgenären av någon annan orsak inte kände till och inte heller borde ha känt till fordringarna före fristdagen för anmälan av fordringar, ska utredaren ge borgenären en skälig tid att anmäla fordringar. Från anmälan görs då inget avdrag enligt 1 mom. Utredaren kan befria borgenären från skyldigheten att anmäla fordringar, om det inte finns något behov av att göra anmälan.

Efter det att saneringsprogrammet har fastställts beaktas anmälan inte längre. Bestämmelser om ändring av saneringsprogrammet finns i 63 § 3 mom.

49 §

Alternativa förutsättningar för fastställande

Bestämmelser om snabbt fastställande av saneringsprogram finns i 92 §.

65 §

Beslut om att programmet förfaller

Domstolen kan på yrkande av övervakaren eller en borgenär bestämma att saneringsprogrammet ska förfalla, om

1) det efter att programmet har fastställts framkommer omständigheter som enligt 53 § 2 mom. hade hindrat att programmet fastställs om de då hade varit kända,

2) gäldenären har brutit mot programmet för att gynna någon borgenär och förseelsen inte är ringa, eller

3) det finns en i programmet fastställd grund för att programmet ska förfalla och gäldenären har brutit mot programmet så väsentligt att det inte längre finns förutsättningar att genomföra det.

Betänkande LaUB 27/2022 rd

70 a §

Avslag på ansökan i skriftligt förfarande

Om det på basis av ansökan, ett eventuellt skriftligt yttrande som avgetts med anledning av ansökan och domstolens tidigare avgörande är uppenbart att det inte finns förutsättningar för att inleda ett saneringsförfarande, ska ansökan avslås i ett skriftligt förfarande.

71 §

Beslut om att inleda förfarandet

När domstolen fattar beslut om att inleda ett saneringsförfarande ska den

5 a) sätta ut en tidsfrist som börjar när förslaget till saneringsprogram lämnats till domstolen och inom vilken andra som har del i saken än den som gjort upp förslaget ska lämna ett skriftligt yttrande om programförslaget till utredaren,

5 b) sätta ut en tidsfrist som börjar när förslaget till saneringsprogram lämnas in till domstolen och som är kortare än den tidsfrist som avses i 5 a-punkten, inom vilken de som har del i saken skriftligen ska meddela utredaren om invändningar mot de fordringar som avses i programförslaget,

Om den sista dagen för den tidsfrist som avses i 1 mom. 5 a- eller 5 b-punkten inte är en vardag, kan de invändningar och yttranden som avses i punkterna lämnas till utredaren den första vardagen därefter.

72 §

Påbörjande av behandlingen av programförslaget

Sedan förslaget till saneringsprogram har tillställts utredaren och domstolen, ska utredaren utan dröjsmål se till att programförslaget delges dem som har del i saken. I samband med delgivningen av programförslaget ska utredaren meddela dem som har del i saken när de yttranden som avses i 71 § 1 mom. 5 a-punkten och de invändningar som avses i 5 b-punkten senast ska lämnas till utredaren inom de tidsfrister som domstolen bestämmer.

73 §

Avsaknad av programförslag

Om domstolen inte inom utsatt tid har tillställts något förslag till saneringsprogram, ska domstolen ge sökanden och utredaren tillfälle att bli hörd. Om hörandet inte föranleder något annat, ska domstolen fatta beslut om att saneringsförfarandet ska upphöra.

Betänkande LaUB 27/2022 rd

74 §

Invändningar mot fodringar

Invändningar som avses i 71 § 1 mom. 5 b-punkten kan för gäldenärens räkning framföras både av utredaren och av gäldenären.

De invändningar som framställts inom tidsfristen ska utredaren delge gäldenären och de borgenärer vilkas rätt varje invändning gäller. Utredaren ska före behandlingen av programförslaget tillställa domstolen en förteckning, av vilken framgår vem som gjort en invändning och föremålet för invändningen. Utredaren ska före behandlingen också lämna yttrandena om programförslaget till domstolen.

Invändningar som framförts efter utgången av den tidsfrist som avses i 71 § 1 mom. 5 b-punkten lämnas utan prövning.

75 §

Behandlingen av invändningar

Invändningar enligt 71 § 1 mom. 5 b-punkten handläggs och saken avgörs i samband med behandlingen av programförslaget, om det med beaktande av den bevisning som krävs och övriga omständigheter är möjligt utan att saneringsförfarandet orsakas väsentligt dröjsmål eller annan olägenhet.

76 §

Behandling och delgivning av programförslaget samt omröstningsförfarande

Sedan domstolen har granskat att förslaget till saneringsprogram uppfyller kraven i 41 och 42 §, de som har del i saken har getts möjlighet att framföra sin uppfattning om förslaget och domstolen har fattat ett beslut enligt 47 § 1 mom. om att beakta oklara saneringsskulder, kan den som har gjort upp förslaget ges tillfälle att rätta, justera eller komplettera förslaget inom utsatt tid.

Domstolen ska efter att ha fått det slutliga programförslaget besluta hur borgenärerna med stöd av 51 § 3 mom. ska delas in i grupper och vilka grupper som med stöd av 52 § är röstberättigade. I det beslut som här avses får ändring inte sökas särskilt.

Domstolen ska uppmana de röstberättigade borgenärerna att inom en utsatt tid skriftligen meddela utredaren om de godkänner eller förkastar programförslaget (*röst*). En röst som getts efter utsatt dag lämnas utan avseende. Utredaren ser till att uppmaningen samt det slutliga programförslaget och parternas skriftliga röster delges dem som har del i saken.

Utredaren ska utan dröjsmål göra upp en utredning över rösterna och resultaten av omröstningen för varje programförslag (*omröstningsutredning*) samt ge in rösterna och omröstningsutredningen till domstolen och svara för delgivningen av omröstningsutredningen.

Ett omröstningsförfarande är dock inte nödvändigt om en i 52 § avsedd majoritet i varje borgenärsgrupp skriftligen har godkänt programförslaget och ingen av borgenärerna i ett yttrande som avses i 71 § 1 mom. 5 a-punkten har åberopat en omständighet på grundval av vilken saneringsprogrammet borde lämnas utan fastställelse.

Betänkande LaUB 27/2022 rd

86 a §

Förfarande utan utredare

Om en utredare inte har förordnats

7 a) ska de yttranden som avses i 71 § 1 mom. 5 a-punkten, de invändningar som avses i 5 b-punkten och de röster som avses i 76 § 3 mom. lämnas till domstolen,

87 §

Utredarens arvode och ersättning för kostnader

Utredaren har för sitt uppdrag rätt till ett skäligt arvode som betalas av gäldenärens medel. När arvodet bestäms ska avseende fästas vid gäldenärsbolagets värde vid den tidpunkt då förfarandet inleddes, uppdragets svårighetsgrad och omfattningen av de åtgärder som det kräver, resultatet av utredarens arbete samt övriga omständigheter. På yrkande av utredaren kan det fastställas att arvodet ska betalas som delprestationer allt efter som uppdraget fortskrider, om detta med beaktande av uppdragets varaktighet, arbetsmängden och andra omständigheter ska anses skäligt.

Utredaren har rätt till ersättning av gäldenärens medel för de kostnader som varit nödvändiga för fullgörande av uppdraget. På yrkande av utredaren kan det fastställas att sådan ersättning ska betalas i förskott eller innan uppdraget har slutförts, om detta ska anses motiverat med beaktande av beloppet av de förväntade eller faktiska kostnaderna.

92 §

Snabbt fastställande av saneringsprogram

Om det inte finns något sådant hinder som avses i 3 mom. kan ett förslag till saneringsprogram utan att de i 71 § 1 mom. avsedda fristdagarna och tidsfristerna sätts ut samt utan iakttagande av 72 och 74—76 § fastställas som saneringsprogram, om gäldenärens skriftliga yttrande har inkommit samt

1) ett skriftligt godkännande av alla de kända borgenärer vilkas fordringar uppgår till sammanlagt minst 70 procent av borgenärernas sammanräknade fordringsbelopp och av varje borgenär vars fordringsbelopp uppgår till minst 10 procent av borgenärernas sammanräknade fordringsbelopp, eller

2) ett skriftligt godkännande av alla de kända borgenärer vilkas fordringar uppgår till sammanlagt minst 60 procent av borgenärernas sammanräknade fordringsbelopp och av varje borgenär vars fordringsbelopp uppgår till minst 10 procent av borgenärernas sammanräknade fordringsbelopp, om gäldenären enligt programförslaget ska betala minst 25 procent av det sammanlagda beloppet av varje borgenärs fordringsbelopp senast ett år från det att saneringsprogrammet fastställs.

Betänkande LaUB 27/2022 rd

93 §

Ersättningskyldighet med anledning av grundlös ansökan

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet anhängiggör en uppenbart grundlös ansökan om saneringsförfarande är skyldig att ersätta den skada som gäldenären eller någon borgenär därigenom åsamkas. Rättegångsbiträdet eller rättegångsombudet för den som anhängiggjort ansökan och som uppsåtligen eller av oaktsamhet orsakar gäldenären eller borgenären skada genom att bistå vid anhängiggörandet av en uppenbart ogrundad ansökan, kan åläggas att solidariskt med den som anhängiggjort ansökan ersätta en sådan skada.

Bestämmelser om jämkning av skadestånd och om fördelning av skadeståndsansvaret mellan två eller flera skadeståndsskyldiga finns i 2 och 6 kap. i skadeståndslagen (412/1974).

Denna lag träder i kraft den 20 .

På saneringsförfaranden som inletts före ikraftträdandet av denna lag tillämpas 8 § 1 mom. 1 punkten, 11 och 27 §, 29 § 2 mom. 5 punkten, 36 §, 37 § 3 mom., 40 § 4 mom., 47 § 2 mom., 71 § 1 och 5 mom., 72 § 1 mom., 73—74 §, 75 § 1 mom., 76 § och 92 § 1 mom. i den lydelse de hade vid ikraftträdandet.

Lagens 47 a § och 86 a § 7 a-punkt tillämpas inte på förfaranden som har inletts före ikraftträdandet av denna lag.

Lagens 65 § 1 mom. tillämpas i den lydelse den hade vid ikraftträdandet av denna lag, om en ansökan om att saneringsförfarandet ska förfalla har anhängiggjorts före ikraftträdandet.

Lagens 93 § tillämpas i den lydelse den hade vid ikraftträdandet av denna lag, om en uppenbart ogrundad saneringsansökan har anhängiggjorts före ikraftträdandet.

2.

Lag

om ändring av 20 § i lagen om skuldsanering för privatpersoner

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om skuldsanering för privatpersoner (57/1993) 20 § 1 mom., sådant det lyder i lag 1123/2014, som följer:

Betänkande LaUB 27/2022 rd

20 §

Förhållandet till konkurs

Om också en ansökan om försättande av gäldenären i konkurs är anhängig när ansökan om skuldsanering görs, ska behandlingen av konkursansökan fortsättas men ansökan får inte avgöras förrän beslutet om inledande av skuldsanering har fattats. På samma sätt ska förfaras om en ansökan om att gäldenären ska försättas i konkurs görs efter att ansökan om skuldsanering har blivit anhängig men innan ärendet har avgjorts. Om skuldsanering inleds, förfaller konkursansökan sedan betalningsprogrammet har fastställts. Om ansökan om skuldsanering avslås eller om behandlingen av ärendet avslutas på något annat sätt än genom att ett betalningsprogram fastställs, ska konkursansökan avgöras. Bestämmelser om hur sökande av ändring påverkar konkursen finns i 2 mom. och i 63 § 2 mom.

— — — — —

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 21 kap. 1 § i konkurslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i konkurslagen (120/2004) 21 kap. 1 § 1 mom. 1 punkten som följer:

21 kap.

Förlikning

1 §

Förutsättningar för förlikning

I en konkurs kan en förlikning som avslutar konkursförfarandet fastställas. En förutsättning för att förlikning skall kunna fastställas är att

Betänkande LaUB 27/2022 rd

1) förlikningen understöds av såväl gäldenären som de borgenärer vilkas röstetal sammanlagt utgör minst 70 procent av borgenärernas sammanlagda röstetal och av varje borgenär vars röstetal är minst 10 procent av det sammanlagda röstetalet för borgenärerna,

Denna lag träder i kraft den 20 .

På konkurser som har inletts före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

4.

Lag

om ändring av 15 kap. 2 § i rättegångsbalken

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i rättegångsbalken 15 kap. 2 §, sådan den lyder i lag 718/2011, som följer:

15 kap.

Om rättegångsombud

2 §

Om inte något annat bestäms i denna eller någon annan lag, får såsom rättegångsombud eller rättegångsbiträde anlitas en advokat, ett offentligt rättsbiträde eller ett sådant rättegångsbiträde med tillstånd som avses i lagen om rättegångsbiträden med tillstånd (715/2011).

Trots 1 mom. får såsom rättegångsombud eller rättegångsbiträde anlitas en person som står i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande till en part och som har avlagt annan högre högskoleexamen i juridik än magisterexamen i internationell och komparativ rätt, som är redbar och som annars är lämplig och skickad för uppdraget samt som inte är försatt i konkurs och vars handlingsbehörighet inte har begränsats. Dessutom får såsom rättegångsombud eller rättegångsbiträde i ett mål eller ärende som gäller ett anställningsförhållande eller i ett mål eller ärende som i sak anknyter till ett sådant samt i arbetsdomstolen anlitas en person som är anställd hos en arbetsmarknadsorganisation, som har avlagt annan högre högskoleexamen i juridik än magisterexamen i internationell och komparativ rätt, som är redbar och som annars är lämplig och skickad för uppdraget samt som inte är försatt i konkurs och vars handlingsbehörighet inte har begränsats.

Betänkande LaUB 27/2022 rd

Trots vad som föreskrivs i 1 mom. får såsom rättegångsombud eller rättegångsbiträde anlitas en myndighet till vars lagstadgade uppgifter hör att biträda vid rättegång. Dessutom får såsom rättegångsombud eller rättegångsbiträde anlitas en person som är anställd hos nämnda myndighet och som har avlagt annan högre högskoleexamen i juridik än magisterexamen i internationell och komparativ rätt, som är lämplig och skickad för uppdraget samt som inte är försatt i konkurs och vars handlingsbehörighet inte har begränsats.

Också någon annan än i 1 mom. avsedd, myndig redbar person som annars är lämplig och skickad för uppdraget samt som inte är försatt i konkurs och vars handlingsbehörighet inte har begränsats får anlitas såsom rättegångsombud eller rättegångsbiträde

- 1) i ett mål som avses i 5 kap. 3 §,
- 2) i ett ansökningsärende som inte är tvistigt,
- 3) i ett jorrdomstolsärende.

Vad som föreskrivs i 4 mom. 2 punkten tillämpas dock inte i ett ärende som gäller saneringsförfarande enligt lagen om företagssanering (47/1993) och som är anhängigt samtidigt som en konkursansökan som gäller samma gäldenär.

Vad som i denna eller någon annan lag föreskrivs om en advokats rätt att vara rättegångsombud eller rättegångsbiträde tillämpas även på den som har rätt att bedriva advokatverksamhet i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i någon annan stat med vilken Europeiska unionen och dess medlemsstater har ingått ett avtal om ömsesidigt erkännande av yrkesbehörighet för advokater.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Om en saneringsansökan har anhängiggjorts före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

5.

Lag

om ändring av 4 och 6 § i lagen om konkurs- och företagssaneringsregistret

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om konkurs- och företagssaneringsregistret (137/2004) 6 § 2 mom. 3 punkten, sådan den lyder i lag 367/2017,
ändras 6 § 2 mom. 6 och 7 punkten, sådana de lyder i lag 367/2017, samt
fogas till 4 § 1 mom., sådant det lyder i lag 367/2017, en ny 5 a-punkt som följer:

Betänkande LaUB 27/2022 rd

4 §

Övriga uppgifter om konkursärenden som ska föras in i registret

Angående behandlingen av ett konkursärende ska domstolen i registret föra in uppgifter om

5 a) att förlikning som avslutar konkursförfarandet har fastställts,

6 §

Övriga uppgifter om företagssaneringsärenden som ska föras in i registret

När ett företagssaneringsförfarande har inletts, ska domstolen i registret föra in uppgifter om

6) den tidsfrist inom vilken invändningar mot fordringarna ska framföras, samt dagen när denna tidsfrist löper ut,

7) den tidsfrist inom vilken yttranden om programförslaget ska avges, samt dagen när denna tidsfrist löper ut,

Denna lag träder i kraft den 20 .

På saneringsförfaranden som inletts före ikraftträdandet av denna lag tillämpas 6 § 2 mom. i denna lag i den lydelse det hade vid ikraftträdandet.

Betänkande LaUB 27/2022 rd

Helsingfors 8.2.2023

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Leena Meri saf
vice ordförande Sandra Bergqvist sv
medlem Sanna Antikainen saf
medlem Pihla Keto-Huovinen saml
medlem Marko Kilpi saml
medlem Pasi Kivisaari cent
medlem Antero Laukkanen kd
medlem Jukka Mäkynen saf
medlem Matias Mäkynen sd (delvis)
medlem Ruut Sjöblom saml
medlem Mirka Soinikoski gröna
medlem Paula Werning sd
ersättare Juho Kautto vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Tuokila.